

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 230. Vtrum conuenientèr distinguantur quinque genera potentiarum, tres potentiæ vegetatiuæ, & quinque sensus exteriores, ac quatuor interiores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

rum, & est subiectum partiale potentiarum organicarum. Est causa efficiens, ex qua potentia emanant: & est causa finalis: nam potentia ordinantur ad animam, tanquam ad finem cui.

17. Articulo septimo quærit, vtrum vna potentia animæ oriatur ab alia?

Respondet affirmatiuè. Ratio est, quia emanationes naturales sunt ordinatæ: ergo ex essentia, & forma substantiali fluit immediatè prima passio, ex prima passione secunda, & sic de alijs, eo pacto, quo lux procedit immediatè à Sole, calor autem mediante luce: ergo ex anima procedit immediatè intellectus, voluntas procedit medio intellectu. Ad do potentias organicas, & sensitivas procedere ab anima rationali, medijs potentijs inorganicis, vt docet Sanctus Thomas artic. 7. quæst. 78. dicens: *Sensus est quædam deficiens participatio intellectus. Vnde secundum naturalem originem quodammodo est ab intellectu, sicut imperfectum à perfecto.* Quia tamen prius sentimus, quam intelligimus, & per motus sensitivos disponimur ad intelligendum, virtutes, & potentia sensitiva concipiuntur à nobis, vt disponentes ad potentiam intelligendi, ideoque ratione nostra potentia sensitiva sunt quodammodo priores intellectu, vt insinuat Sanctus Thomas hoc articulo septimo.

18. Articulo octauo quærit, vtrum omnes potentia animæ remaneant in anima separata à corpore?

Respondet remanere solum potentias inorganicas, & earum actus, potentias autem organicas, & earum actus non remanere. Ratio est, quia potentia inorganica sunt accidentia solius animæ, in eaque sola recipiuntur vt in subiecto adæquato; ergo remanente anima, remanent, ac suos actus exercent, adeoque anima separata retinet intellectum, & voluntatem, ac potest exercere actus intelligendi, & volendi. At potentia organica sunt accidentia non solius animæ, sed compositi ex anima, & organo corporali, in eoque composito recipiuntur, & per organum corporeum exercent suos actus, eo pacto, quo actus videndi exercemus per oculum, actus audiendi per aurem; sed destructo subiecto, non possunt remanere accidentia recepta in tali subiecto: ergo destructo composito, non possunt in anima separata remanere potentia organica, ac proinde anima separata non potest exercere actus videndi sine oculis, audiendi sine auribus &c. Concludit Sanctus Thomas. *Et sic falsum est, quod quidam dicunt, huiusmodi potentias in anima remanere, etiam corpore corrupto: & multò falsius est, quod dicunt etiam actus harum potentiarum remanere in anima separata, quia talium potentiarum nulla est actio, nisi per organum corporeum.* Concedit tamen Sanctus Thomas, quod licet non remaneant actu, remanent tamen virtute in anima, sicut in principio, vel radice.

QVAESTIO CCXXX.

Vtrum conuenienter assignentur quinque genera potentiarum animæ, tres potentia vegetatiua, quinque sensus exteriores, ac quatuor interiores?

S. Thom. quæst. 78. art. 1. 2. 3.

1. **Q**uæstione 78. descendit Sanctus Thomas ad agendum de potentijs animæ in particulari: & articulo primo quærit, vtrum conuenienter assignentur quinque genera potentiarum, tria genera animarum, & quatuor gradus animatorum?

Respondet affirmatiuè ex Aristotele 2. de anima tex. 27. Tria igitur genera animarum sunt anima purè vegetatiua plantarum, anima sensitiva, sed non intellectiva, brutorum animalium, & anima intellectiva, hominum. Quinque genera potentiarum sunt, vegetatiua, sensitiua, intellectiua, appetitiua, & loco motiua. Quatuor gradus animatorum sunt plantæ, quæ habent solas potentias vegetatiuas; zoophyta, quæ habent potentias vegetatiuas, sensitivas, & appetitiuas, sed non secundum locum motiuas, neque intellectiuas; animalia perfecta, quæ habent potentias vegetatiuas, sensitivas, appetitiuas, & secundum locum motiuas, non autem intellectiuas; & homo, qui habet omnia quinque allata genera potentiarum. Doctrina huius articuli explicata est à me quæstione 5. de Anima, ideoque nihil est addendum.

2. Articulo secundo quærit, vtrum conuenienter potentia, seu partes vegetatiuæ assignentur nutritiuum, augmentatiuum, & generatiuum.

Respondet affirmatiuè ex Aristotele 2. de anima tex. 34. 45. & 47. ac doctrinam huius articuli explicauit quæst. 12. de anima.

3. Articulo tertio quærit, vtrum conuenienter distinguantur quinque sensus exteriores?

Respondet affirmatiuè, ac doctrinam huius articuli explicauit quæst. 19. de anima.

4. Articulo quarto quærit, vtrum præter quinque sensus internos, dentur in animalibus interiores potentia sensitiva?

Respondet affirmatiuè, & assignat quatuor potentias sensitivas interiores. Prima, est sensus communis, qui mouetur à sensibilibus omnium sensuum, & ab eorum sensationibus solum ad præsentiam talium sensibilibus. Secunda est imaginatio, quæ mouetur à sensibilibus per phantasmata conseruata etiam in absentia sensibilibus, eo pacto, quo animalia mouentur ad quærendum cibum absentem non sensatum, ac præsentem, sed

PPPP 2 ima;

imaginatum vt absentem. Tertia est aestimatiua, per quam animalia percipiunt etiam aliquas intentiones, seu aliqua obiecta non sensata, e. gr. conuenientiam nidificandi, filios alendi &c. Quarta est memoria, per quam animalia conseruant species, & phantasmata obiectorum sensatorum. Auicennas addit quintam potentiam mediam inter imaginationem, ac aestimatiuam, quam vocat phantasmam, & per quam phantasmata componuntur, & diuiduntur, eo pacto, quo homines componentes phantasmata montis, & auri, imaginantur montem aureum. Sed Sanctus Thomas docet hanc operationem dari in solo homine, ad eamque sufficere potentiam imaginatiuam, ac proinde hanc quintam potentiam non esse admittendam. Sed doctrinam huius articuli explicauimus in philosophia, quæst. 29. de anima, & quæst. 30. egi de organo, speciebus, medio, actibus, & passionibus potentiarum interiorum, ac præsertim de somno, vigilia, ac somnijs, adeoque nihil hic est addendum.

QVÆSTIO CCXXXI.

Verum intellectus sit potentia actiua, vel passiuæ animæ, ac intellectus agens sit potentia distincta ab intellectu possibili?

S. Thom. quæst. 79. art. 1. 2. 3. 4. & 5.

1. Sanctus Thomas qu. 78. distinxit quinque genera potentiarum, quæ sunt vegetatiuum, sensitium, intellectuum, appetituum, & loco motuum: art. autem 2. 3. & 4. egi de potentijs vegetatiuis, & sensituijs, quæ in homine sunt præambula ad intellectum. Quæstione 79. descendit ad agendum de ipso intellectu, eiusque partibus, vel quasi partibus, quæ sunt intellectus agens, & possibilis, memoria, ratio tum superior, tum inferior, intelligentia, intellectus speculatiuus, & practicus, synderesis, ac conscientia.

2. Articulo igitur primò quærit, vtrum intellectus sit aliqua potentia animæ, vel potius sit ipsa animæ essentia.

Respondet intellectum esse potentiam distinctam ab essentia animæ intellectiua. Probat: nam ex dictis quæst. 77. art. 1. quandoquidem operatio, & potentia sunt eiusdem generis, tunc solum potentia est ipsa essentia, ac substantia rei, cum operatio est ipsa essentia, & substantia rei; sed in solo Deo intellectio est ipsum esse, & ipsa essentia, & substantia intelligentis: ergo in solo Deo intellectus est ipsa Dei essentia, in qualibet autem creatura intellectus est potentia accidentaliter distincta ab essentia creaturæ, ac proinde intellectus animæ est potentia accidentaliter distin-

cta ab anima intellectiua. Vide dicta qu. 229. & quæst. 148. vbi egimus de distinctione intellectus Angelici ab essentia Angeli, & in philosophia quæst. 11. de anima, vbi actum est de distinctione potentiarum animæ ab essentia animæ.

3. Articulo secundo quærit, vtrum intellectus sit potentia passiuæ animæ.

Respondet affirmatiue. Vt probet, præmittit, quod pati dicitur tripliciter. Primò, pati propriissimè dicitur, quod amittit aliquid ipsi naturaliter conueniens. In hoc sensu aqua propriissimè patitur, dum calefit, & amittit suum frigus naturale. Secundo pati minus propriè dicitur, quod amittit aliquid, quod habebat, siue illud esset conueniens, seu non. In hoc sensu aqua patitur, non solum cum amittit frigus naturaliter conueniens aquæ, sed etiam cum postquam fuit calefacta, amittit calorem aquæ disconuenientem. Tertiò dicitur communiter pati aliquid, dum quomodocumque ex potentia reducitur in actum.

4. Hoc supposito, intellectus diuinus, cum sit actualis intellectio omnium intelligibilium, in quo omnia præexistunt, tanquam in prima idea, & in prima causa, est actus purus, & non est in potentia ad vllum intelligibile, vel ad vllum actum intelligendi. Intellectus autem creatus, cum propter suam limitationem non possit esse actus omnium intelligibilium, est in potentia ad intelligibilia, ideoque est potentia passiuæ, ac receptiuæ intelligibilium, ac specierum, & est passiuus tertio modo.

5. Iam duplex est potentia passiuæ, ac receptiuæ actuum. Prima est, quæ semper habet suum actum, sicut materia corporum celestium semper dicitur habere suum actum. Secunda est, quæ non semper habet suum actum. Intellectus angelicus ita est potentia ad species intelligibiles, vt ab initio, & semper debeat habere omnes species intelligibiles illi naturaliter conuenientes, vt dictum est quæst. 130. At intellectus animæ rationalis ita est in potentia ad species intelligibiles, vt in prima creatione careat omnibus speciebus, ac sit veluti tabula rasa, in qua nulla est imago picta, ac debeat species paulatim acquirere. Dum dicitur intellectum esse potentiam passiuam, in quantum potest recipere species intelligibiles, ab illisque moueri ad intelligendum, non negatur illum actiue concurrere, ad actus intelligendi, & sic esse potentiam etiam actiuam. Intellectum humanum, qui cum sit veluti tabula rasa, habet hanc naturam, vt possit recipere species omnium intelligibilium, & sic moueri ad intelligendum, & fieri omnia, Aristoteles 3. de anima tex. 5. vocat intellectum possibilem, & de eo, nec non de intellectu agente egimus quæst. 34. de anima.

6. Articulo tertio, & quarto quærit, vtrum detur intellectus agens, & vtrum sit potentia